

Asia: VN/2588/2024

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta

Yleistä

Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Hollolan kunta toivoisi syvällisempää vaikutusten arviointia kuntatalouteen, niin hankintojen kustannustehokkuuden kuin uudistuksen hallinnoin osalta. Kunta viittaa Kuntatilastointi-uudistuksen aiheuttamiin merkittäviin kustannusvaikutuksiin, joiden kompensointi valtion osalta ei toteutunut. Nykytilan kuvausta koskevat kuvaukset ovat mielestämme laadittu riittävän perusteellisesti. Kuten selvityksessäkin on todettu, kunnat ovat varsin erilaisissa tilanteissa sekä talouden, että henkilöstön, osaamisen ja järjestelmien osalta. Ajatellut muutokset tietojen harmonisoinnista edellyttävät selkeän valtiojohtoisen aikataulutetun prosessisuunnitelman, jossa on huomioitu riittävän pitkät siirtymäajat. Ylätason strategian mukaisena tahtotilana Suomi olisi edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä. Kunnianhimoisen tavoitteen riskinä on henkilöstö- ja osaamisvaje ruohonjuuritasolla, jonka korjaamiseen tarvitaan lisää resursseja. Kunta ei näe edellytyksiä hankkeen edistymiselle nykyisessä taloustilanteessa, ilman valtion selkeää taloudellista satsausta.

Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia? Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Hollolan kunta toivoo uudistuksen rajapintatarkastelua muihin kuntatalouden uudistuksiin, kuten kuntatilastointia ja verohallinnon laskutusta koskeviin mahdollisiin lisävaateisiin. Myös kilpailuneutraliteettiin liittyvät raportointivelvoitteet on huomioitava siten, että nyt rakennettava järjestelmä korvaa olemassa olevat raportoinnit.

Hankintatietovarannon soveltamisala ja säädösympäristö

Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

On.

Onko sellaisia hankintayksikköjä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Hollolan kunta katsoo, että hankintatietovarannon ulkopuolelle tulisi jättää kansallista ja alueellista turvallisuutta koskevat asiakokonaisuudet ja hankintayksiköt, asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta.

Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetun korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

Laskutustiedoissa on henkilöiden nimiä laajuudessa, joka ylittää arviomuistion perustelut. Direktiivin mukaisesti henkilötietojen (myös nimitiedot) kerääminen perusteetta ei ole sallittua.

Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Salassapitosäädökset perustuvat lainsäädäntöön ja niistä poikkeamista ei käsittääksemme voida säätää ilma laajaa lainsäädännöllistä arviointia. Erityisesti Julkisuuslain mukaiset salassa pidettävät asiakirjat tulee olla salattuja jatkossakin, nykyisin laissa säädetyin poikkeuksin.

Hankintatietovarannon tietosisällöt

Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

Laajuus on kattava ja riittävä. Lisäarviointia tarvitaan sen osalta, onko nyt kerättävä tieto jo toista kautta kerättyä toisiin tietovarantoihin. Ehdotuksessa mainitaan, ettei uudenlaisten ja korvaavien lomakkeiden käyttöönotto lisäisi merkittävästi työmäärää. Kunta katsoo asian oleva päinvastoin. Käytäntö on osoittanut, että jopa pienet muutokset nyt käytössä olevissa lomakkeissa lisäävät merkittävästi töitä sekä järjestelmän kehittäjän, että käyttäjän näkökulmasta. On huomattava, että lomakkeilla on lukuisia eri taustaisia käyttäjiä ja pelkästään tulevasta muutoksesta viestiminen kaikille on haastavaa. Uusien lomakkeiden laatiminen ja käyttöönotto käyttäjien koulutuksineen vie aikaa ja resursseja. Muutokset edellyttävät usein myös hankintayksiköiden sääntöjen, ohjeiden ja muiden toimitapojen päivittämistä, jolloin tarvitaan myös paikallispoliittista päätöksentekoa (esim. hallituksen päätös). Ajatellut muutokset tulevat kunnille ja kuntayhtymille hyvin kalliiksi ja Suomi voisi tässä asiassa odottaa muiden jäsenmaiden kokemuksia sekä ottaa niistä parhaat käytännöt ja tehdä kerralla kunnolla.

Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?

Nyt esitetty tietotarve johtaa vääjäämättä siihen, että kunnan on ostolaskun oman käsittelyprosessin rinnalle rakennettava prosessi, joka tuottaa samasta pohjadatasta valtionhallinnon edellyttämää tietosisältöä. Kunta ei voi puoltaa kustannuksia merkittävästi lisääviä toimia, julkisen talouden tasapainottamispyrkimysten keskellä, olkoonkin niiden tarkoitusperät hyviä.

Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?

Hollolan kunnassa on sopimushallintaan liittyvä järjestelmä valvonnan tukena.

Nyt esitetty aikataulu on kunnan näkökulmasta tiukka ja sen pidentämistä siten että esim taloushallinnon järjestelmävaihdokset eivät jää kunnissa toteutumatta tämän aikataulun vuoksi

Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?

Tämä muutos edellyttää rajapintaa kilpailutusjärjestelmään, joka osaltaan nostaa toimijoiden kustannuksia. Kunta ei katso tämän tyyppisten vaatimusten tuoman marginaaliyhödyn olevan lisäkustannusten arvoisia

Ikonen Pirkko
Hollolan kunta - Hollolan kunnanhallitus 19.8.2024 § 188